

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. III. Solvuntur Objectiones contra reliquas conclusiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

tem. verbo: voluntas est libera ad hunc actum: *Volo credere propter hanc revelationem Divinam, mihi hic, & nunc, evidenter propositam, ita tamen, ut etiam crederem, etsi non esset evidenter proposita*; posset enim voluntas alium actum elicere, scilicet: *Volo credere propter hanc revelationem evidenter propositam: nollem tamen credere, si mihi non esset evidenter proposita*: qui esset actus infidelitatis.

469. Ubi ulterius nota, quod, etsi evidentia rapiat statim intellectum ad aliquem assensum, ita, ut prævertatur imperium voluntatis: non tamen rapiat ad plures; quia non debent semper cumulari assensus præstiti veritati, etiam evidenti: quare, etsi fortè primus assensus non foret actus fidei liber; eoquod intellectus jam prævenisset voluntatem: tamen possunt actus subsequentes, esse actus fidei liberi; hos enim pro libitu voluntas potest elicere, vel non; & in iis esse parata ad assensum etiam sine evidentia, & ad captivandum intellectum.

Quidam respondent, in casu evidentie tamen posse elici actum, qui testimonio Divino nitatur, eique, licet necessario, assentiatur, adeoque tamen sit actus aliquis fidei: verum non videtur in hoc sensu agitari questio; nam evidens est, quod in hoc casu possit talis assensus elici: imò juxta communem debet: sed questio est, an possit elici actus fidei liber, & meritorius, qualem elici posse defendimus, & probavimus. In illa etiam prius memorata præparatione animi ad volendum credere, etsi non adesset evidentia in attestante, stat requisita captivatio intellectus in obsequium fidei; hinc, quia demones non ita parati sunt, sed necessario assentiuntur mysteriis, & libenter averterent se à rationibus evidentibus, si possent, eorum fides laudabilitatem non habet. Ad confir. neg. ma. nam fides est assensus præstitus DEO loquenti, non viso: hic autem stare non potest cum visione, quam habent Christus, & Beati.

470. Ob. 4. Scientia, & fides, non possunt esse simul de eodem objecto, in eodem intellectu: ergo neque fides de revelatione, & scientia, seu evidentia de eadem. Resp. dist. ant. non possunt, esse simul scientia, & fides humana. om. ant. scientia, & fides Divina. neg. ant. & conf. Certè est nobis evidens ab experientia, quod homines moriantur: & tamen idem simul credimus ob Sacram Scripturam. Si fides humana non possit stare cum scientia, ratio esse debet, quod fides humana videatur superari à motivis scientificis, consequenter non esse necessaria, aut utilis in præsentia istorum: quæ tamen ratio, an sit efficax, viderint alii; valde multi enim, & quidem, ut videtur, communius, id negant.

At verò fides Divina neutiquam superatur à scientia; nam illa habet majorem certitudinem, & simul supernaturalitatem; licet scientia habeat majorem claritatem: & consequenter non sit omnino inutilis. Ulterius, cum apprehensio evidens ad assen-

sum necessitet, fides Divina stante ea apprehensione, actum scientificum excludere non potest. Nec dicas, scientiam, & opinionem simul stare non posse; respondetur enim, si opinio dicat tantum formidinem radicalem, stare posse: sin autem dicat formalem, non posse; quia hæc cum scientia impossibilis est: at sic paritas non est, inter hunc, & illud casum, ut consideranti facile patet. Dico autem, hæc tantum simul stare posse in eodem intellectu: an autem etiam stare simul possint in eodem actu, sive ita, ut idem indivisibilis actus eliciatur, tum ex motivo scientiæ, tum ex motivo fidei, est alia questio, quæ huc non facit.

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones contra reliquas conclusiones.

471. Ob. 1. contra 2. conclusionem. Si non est evidens veritas nostræ religionis, tunc tantum datur notitia probabilis revelationis: sed cum hac non potest elici actus fidei, ut clarè colligitur ex damnatione propositionis 21. ab Innocentio XI. proscriptæ, quæ sic habet: *Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solum probabilis revelationis, imò cum formidine, quæ quis formidet, ne non sit locutus DEUS*: ergo debet veritas nostræ religionis esse evidens. Resp. neg. ma. datur enim notitia moraliter certa, non relinquens dubium prudens in oppositum: quod non excludit sola probabilitas; motiva enim credibilitatis, etsi non reddant fidem nostram immediate in se evidentem, tamen eam reddunt moraliter certam: & esset valde imprudens, qui, iis perceptis, de veritate nostræ religionis dubitaret; unde est falsum, quod DEUS nos obliget ad religionem tantum probabilem, aut dubiam; obligat enim ad moraliter certam, quanquam non omnino evidentem, quæ excludat, omne etiam imprudens dubium.

472. Ob. 2. Ecclesia vera, seu vera religio debet posse ab omnibus inveniri: atqui non potest inveniri, nisi sit evidens: ergo. Confirm. Si non est evidens nostra religio, non est indubitabile, DEUM eam esse locutum: sed debet cuique fideli hoc esse indubitabile: ergo. Resp. neg. mi. Modò religio sit evidenter credibilis, & credenda, omnes eam invenire possunt; quia aliunde sciunt, se debere prudenter agere, & consequenter credere, quod evidenter est credibile. Ad confir. dist. mi. debet id esse indubitabile per ipsum actum fidei, seu ita, ut actus fidei excludat omne dubium. conc. mi. debet esse indubitabile antecedenter ad actum fidei, ita, ut motiva prævia excludant omne dubium. subdist. debet esse indubitabile prudenter. conc. mi. etiam indubitabile imprudenter. neg. mi. & confeg.

473. Ob. 3. Si non esset necessaria ea evi-

evidentia, ideo non esset necessaria; quia non staret cum ea captivitas intellectus, requisita ad fidem: sed hæc stat cum illa: ergo, prob. mi. ea captivitas stat cum evidentia de credibilitate: ergo etiam stat cum evidentia de veritate. Confirm. 1. Stante evidentia credibilitatis non possumus, nisi imprudenter dissentiri: sed hæc captivitas intellectus non est valde laudabilis: ergo etiam nos debemus aliam assignare: hanc autem assignare quoque poterunt adversarii: ergo. Confirm. 2. Potest stare cum evidentia dubium, vel etiam negatio objecti: ergo potest stare sufficiens captivitas intellectus. ant. prob. ex illo *Psalm. 13. v. 1. Dixit insipiens in corde suo: non est DEUS*: cum tamen evidens sit, dari DEUM.

Resp. dist. ma. ideo non esset necessaria ea evidentia; quia cum illa non staret captivitas intellectus, si illa evidentia necessario requireretur ante actum fidei. conc. ma. quia non staret captivitas intellectus cum ea evidentia, si hæc tantum daretur, non autem necessario exigeretur. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Etiam juxta nos stat cum evidentia in attestante captivitas intellectus necessaria, si ea non petatur ut necessaria; quia tunc potest stare illa præparatio animi, de qua *n. 462. & 468*. At si evidentia petatur ut necessaria, non stat captivitas requisita ex ratione opposita.

Ad prob. conc. ant. neg. conf. Non stat cum evidentia credibilitatis, nec necessaria est captivitas intellectus, ad formandum iudicium prævium de credibilitate; quia evidentia necessitat ad assensum credibilitatis: & esset ridicula captivatio in ordine ad veritatem illam, cujus evidentia necessario prærequiritur; alias cur non dicimur captivare intellectum in assensu primorum principiorum? At verò necessaria est captivitas intellectus, in ordine ad actum fidei; cujus motivum intrinsecum, & immediatum, juxta nos non est evidens, licet sit evidens motivum obligationis; sæpissimè enim est evidens obligatio, & tamen liberimi sumus ad illam implendam, seu ad captivandam voluntatem, aut intellectum, in obsequium illius præcepti: & sic res etiam se habet in præcepto fidei. Unde in casu evidenter credibilitatis stat adhuc captivitas intellectus, in ordine ad actum fidei, quamvis non stet, nec necessaria sit, in ordine ad actum prævium, seu assensum credibilitatis.

474. Ad 1. confir. neg. mi. Utique laudabile est, & sæpe etiam aliquid generosum, & magnum, servare præcepta Divina, quæ tamen non possumus, nisi imprudenter transgredi. Eodem modo autem se habet præceptum captivandi intellectum in obsequium fidei. Item, sicut non potest quis coram tyranno, nisi imprudenter, negare fidem, & tamen est valde laudabile, eam non negare, sed magnanimiter confiteri: ita, etsi quis, posita evidentia de credibilitate mysterii, non possit, nisi imprudenter, intellectum non captivare, tamen est valde lau-

dabile, eum captivare, & credere, e. g. mysterium, apparens intellectui valde difficile.

Ad 2. confir. neg. ant. hæc enim est juxta communem vis evidentia, ut necessitet intellectum, saltem ad aliquem assensum, absque omni formidine, vel dubio, dum præsens in intellectu datur apprehensio evidens, id quod semper deberet esse juxta adversarios, in ordine ad actum fidei; alias enim revelatio non esset sufficienter applicata. Quod autem fortè quis possit iterum oblivisci motivorum evidentium, & stante ea oblivione dein dubitare, vel etiam negare objectum, de quo olim habuit demonstrationem, non refert: nec opus est examinare. Quod ad textum psalmistæ attinet, certum est, neminem posse inculpabiliter negare DEUM: nec id posse, stante ejus evidenti notitia.

An autem aliquis culpabiliter possit oblivisci evidentia de existentia DEI, & aliquando eam negare, est alia questio, spectans ad tractatum de actibus humanis, ubi de hac re pluribus actum; unde non malè de hoc textu Gormaz ait, quod solum indicet, impium, seu insipientem, tantum conari, sibi persuadere, quod non sit DEUS, quanquam non possit: si autem deberet textus explicari, quod impius verè cogitet, non esse DEUM (quod tamen difficulter probabitur) deberet dici, eum iterum fuisse oblitum evidentia, dum præsertim studiosè avertit animum, ab argumentis DEUM demonstrantibus, & convertit ad argumenta, ejus providentiam, & existentiam impugnantia.

475. Ob. 4. Si non esset evidens, quod DEUS non posset fallere, nec falli, non possemus credere: ergo neque possumus credere, si non sit evidens, quod sit locutus DEUS; est enim par ratio. Confirm. Si non esset evidens, DEUM existere, rursus non possemus credere: ergo neque possumus credere, si non sit evidens, eum loqui. Resp. neg. ant. Licet id non foret evidens, modò esset evidenter credibile, & credendum, jam possemus credere: & certè difficulter probari potest, quemvis rusticum habere evidentiam de eo, quod DEUS non possit mentiri; cum olim etiam Theologi aliqui dixerint, DEUM posse de absoluta potentia mentiri.

Ad confir. dist. ant. si non esset evidens DEUM existere, nec id aliunde esset evidenter credibile, non possemus credere, conc. ant. si, id esset aliunde evidenter credibile. neg. ant. & conf. Videri quidem potest, quod non facile accadat, ut independentè ab evidenti notitia DEI, quæ ex argumentis moralibus obvia est, tamen reddatur sufficienter credibile, DEUM esse locutum; cum evidens notitia de existentia DEI videatur semper præcedere: attamen etiam non ita facile est probare, quemlibet rusticum, vel hebetem hominem, habere, non tantum moralem certitudinem, sed evidentiam revera strictè talem de existentia DEI.

Quidquid autem dicatur, non est contra nos. Si dicatur, non ab omnibus haberi evidentiam strictè dictam de existentia DEI dice-

dicemus, in aliis sufficere, si per fidem credant existentiam illam, & antecedenter ad fidem habeant evidentem credibilitatem, & credentiam de ipsa existentia DEI. Si autem dicatur, prærequiri semper evidentiam de existentia DEI, dicemus, sine hac non posse sufficienter applicari testimonium DEI; hæc enim ratio tunc dari debet, ad probandam illius evidentie necessitatem. Nec dicas, juxta hanc sententiam actum fidei de existentia DEI fore specie diversum ab actibus aliis fidei; cum prærequirat evidentiam de ipsa: Resp. enim, hunc actum tantum extrinsecè præsupponere eam evidentiam, intrinsecè autem eam non attingere: & idem facere omnes alios actus fidei, qui omnes præsupponunt parem notitiam de existentia DEI, ut consideranti patet: consequenter nullam differentiam specificam dari.

476. Ob. 5. contra 3. conclusionem. Scriptura, & SS. Patres, vocant Ecclesiam montem, impletem totam terram: civitatem supra montem positam, ut ab omnibus videatur &c. ergo judicant, esse evidentem ejus veritatem. Confir. Iidem SS. Patres videbantur sibi demonstrasse Ecclesiam: ergo debet dici demonstrata. Resp. neg. conseq. Modò sit evidenter credibilis, facile videtur ab omnibus illa Ecclesia, quam debemus ingredi. Ad confir. dist. ant. SS. Patres videbantur sibi demonstrasse Ecclesiam evidenter credibilem, & credendam. conc. ant. evidenter veram. subdist. evidentiam consequentis. neg. ant. evidentiam consequentiam. conc. ant. & neg. conf. In primis SS. Patres sæpe dicunt, homines peccaturos, nisi sequantur hanc Ecclesiam: ergo tantum volunt, eam esse evidenter credendam; alias enim deberent homines, eam necessario sequi, seu necessario credere; quia necessitaretur intellectus ad assensum evidentem.

Secundò sæpe SS. Patres arguebant contra illos, qui absolute adittebant miracula, vel Scripturas, aut alia, quæ tamen ipsa non sunt evidenter vera: sed antecedenter ad fidem sunt tantum evidenter credibilia: iis autem suppositis SS. Patres evidenter deducebant veritatem religionis nostræ, sed evidentiam tantum consequentiam, non consequentis. Unde, quando SS. Patres dicunt, Ecclesiam etiam clausis oculis posse inveniri: esse rem claram, & apertam, quænam fides sit sequenda: non esse dubitandum, quænam sit amplectenda: tantum insanos, & stultos contradicere: Ecclesiam esse plenam fulgore: quando etiam Ecclesie applicant illud Sap. 6. v. 13. *Clara est, & quam nunquam marcescit sapientia, & facile videtur ab his, qui diligunt eam; & invenitur ab his, qui querunt illam*: omnia explicari debent de evidentia credibilitatis, & credentis; nam etiam clausis oculis potest Ecclesia inveniri, si volumus prudenter agere: clarum, & indubium est, nos debere sequi Ecclesiam, quam prudenter sequi possumus: & stultorum est, agere impruden-

ter: facile etiam invenitur Ecclesia a prudenter querentibus: ejusque signorum fulgor omnem orbem illustrat.

477. Ob. 6. Hominibus valde piis est evidens veritas religionis: ergo etiam aliis esset evidens, si diligenter, & pie motiva perpenderent. Confir. Potest esse, quòd etiam aliis sit evidens, sed ipsi evidentiam non advertant: ergo nulla est ratio adducta n. 463. Resp. dist. ant. Hominibus valde piis est evidens veritas religionis, si habeant applicationem extraordinariam testimonii Divini. conc. ant. si tantum habeant applicationem ordinariam. neg. ant. & conf. Hoc tamen addo, quòd, sicut aliquando passione, e.g. metu, potest excludi omne dubium, etiam imprudens; quia non finitur homo attendere ad motiva contraria: ita etiam idem dubium ex eadem ratione possit excludi vehementi propensione in DEUM: consequenter potest contingere, ut etiam antecedenter ad fidem (nam per actum fidei certum est, debere excludi omne dubium, etiam imprudens deliberatum) excludatur, in homine præsertim valde pio, omne prorsus dubium, etiam imprudens: verum hoc non provenit, ex evidentia, & exigentia, aut merito motivi, sed ex affectu voluntatis, qui non venit ad rem.

Ad confir. neg. ant. Evidentia vera non potest latere, nec stare cum obscuritate: certè, cum viri sanctissimi, & doctissimi fateantur, se evidentiam in se non agnoscere, non est credibile, quòd ea detur. Contra potest quis facilius decipi, & putare, rem esse evidentem, dum talis non est: & hoc contingit adversariis, putantibus, se evidentiam habere, dum non habent: qui insuper, dum exigunt hanc evidentiam, tantum necessariam, debent necessario revocare practicè, quòd docent speculative; alias non haberent debitam animi præparationem, de qua n. 463. & 468. consequenter neque possent elicere actum fidei.

478. Ob. 7. Evidens est, nos vel nullo modo decipi circa religionem, vel à DEO decipi, juxta famosum illud dictum Richardi à S. Victore l. 1. de Trinit. c. 2. *Domine, si error est, à te ipso decepti sumus*: sed evidens est, nos non decipi à DEO: ergo. Confir. Judæi habuerunt evidentiam de veritate suæ religionis ob facta vera miracula: ergo etiam eandem habent Christiani, qui habent miracula paria. Resp. neg. mai. id enim non est evidens, sed tantum est evidenter credibile, antecedenter ad actum fidei; quia scilicet nulla est ratio prudenter dubitandi de veritate miraculorum &c. postea autem per ipsum actum fidei est cuique fidelis, non quidem evidens, sed tamen certum, se nullo modo decipi. Ad confir. nego, quòd omnes Judæi habuerint evidentiam; nam multi fuere increduli, ex iis præsertim, qui miracula ipsi non viderunt, sed tantum audierunt: sicut multi etiam viderunt miracula Christi, & non crediderunt. Ceterum, etsi aliqui habuissent evidentiam in attestante, nobis id non adversaretur; quia

tantum negamus, evidentiam haberi universaliter.

479. Ob. 8. Evidens est, eam religionem esse veram, quæ pro se habet veras prophetias: talis est nostra: ergo. Confr. Evidens est rursus, eam religionem esse veram, quæ propagata est per vera miracula: talis iterum est nostra: ergo. Resp. dist. ma. si sit evidens, illas prophetias esse impletas, & quidem auctore DEO. conc. ma. si hoc non sit evidens, sed solum evidenter credibile, neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Cum multi Judæi negent, eas esse rite impletas, imò (licet imprudenter) trahant in alios sensus, non est evidens, eas esse impletas, præsertim auctore DEO. Ad confr. dist. ma. si sit evidens, ea esse miracula vera, & pro nostra religione facta. conc. ma. si hoc non sit evidens, neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Judæi dicebant, esse opera dæmonum, vel tantum ficticia &c. hæretici etiam dicunt, Catholicos miracula tantum fingere: in quo quidem imprudenter, non tamen evidenter falsum loquuntur.

480. Dices 1. Evidens est, quod DEUS non possit permittere, ut dæmon toti orbi illudat falsis miraculis: ergo evidens est, nostra miracula facta esse auctore DEO. Resp. inprimis neg. suppositum; non enim toti orbi illuderetur; quia plurimi, hoc est, omnes non Christiani, nondum credunt, nostra miracula esse vera: si autem per totum orbem intelligis orbem Catholicum, neg. ant. quia non est evidens, quod DEUS non habeat justum titulum permittendi, ut dæmon decipiat homines suis præstigiis, ita, ut putent, miracula vera esse facta pro sua religione, quæ tamen, vel non sint vera miracula, vel non sint facta pro ipsorum religione: quanquam prudenter suspicari nemo possit, quod DEUS id de facto permittat; quia hæc ipsa miracula, quæ tam constanter referuntur, per omnia tempora, nemo prudenter potest suspicari, tantum esse ficta; aliàs de omnibus ferme rebus suspicari poterimus, eas esse ficticias.

481. Dices 2. Ex hoc saltem est evidens, nostram religionem solum esse evidenter credibilem: sed est etiam evidens, quod DEUS non possit permittere, ut illa religio, quæ sola est evidenter credibilis, sit falsa: ergo est evidens, nostram esse veram. Resp. iterum neg. mi. quia non est evidens, quod DEUS non habeat justum titulum id permittendi: sicut de facto habet ex peccato originali justum titulum permittendi, ut multi dentur negativè infideles, ut teste Gormaz de virt. Theol. n. 746. docet D. Thomas, & communis Theologorum.

Quod autem peccatum originale non sit titulus permittendi, ut Ecclesia falsa appareat præ omnibus aliis evidenter credibilis, & quod neque detur alius titulus hoc permittendi, inferimus ex his ipsis motivis credibilitatis, saltem tanquam evidenter credibile, licet non tanquam evidenter verum; non enim est prudenter credibile, quod, positis tot signis, DEUS tamen velit

permittere talem errorem. Ex hac autem responsione non velis inferre, quod sic etiam non sit amplius evidens, ullam omnino religionem veram dari in mundo; nam, quod detur aliqua vera religio, probatur non tantum ex signis credibilitatis &c. sed etiam ex consensu omnium omnino mortalium, saltem non extremè barbarorum, aut malorum: quo etiam consensu firma stant prima principia: at consensus hominum non est ita universalis circa religionem Catholicam. vide etiam dicta n. 220. & 257.

482. Ob. 9. Argumenta, quæ probant, religionem nostram esse evidenter credendam, etiam probant, eam esse evidenter veram: ergo absolute est evidenter vera. prob. ant. evidens est, DEUM non posse præcipere, ut credatur religio falsa: ergo, si est evidens, quod nostram debeamus credere evidens etiam est, quod ea sit vera. Resp. neg. ant. Longè aliud est, esse evidenter credibile, & credendum: aliud, esse evidenter verum: illud significat tantum, posse, & debere me, eam rem credere: istud significat, actum, quem circa tale objectum elicio, esse necessario verum: potest autem contingere, ut possim, & debeam (si prudenter agere velim) aliquam rem credere, vel actum aliquem circa eam elicere, qui tamen non sit necessario verus: sic, si vir gravis aliquid dicat, de quo non est suspicio, eum falli, aut fallere, possum, & debeo, prudenter credere: non tamen id est evidenter verum. ad prob. dist. ant. evidens est, DEUM non posse id præcipere per se. conc. ant. per accidens. neg. ant. & conf. quia non est evidens, an hæc obligatio proveniat ex dictamine conscientie veræ, an tantum erroneæ: quanquam sit evidenter credibile, eam provenire ex dictamine conscientie rectæ, siue veræ.

483. Ob. 10. Evidens est, aliquam veram religionem esse in mundo: sed etiam evidens est, omnes religiones præter Catholicam esse falsas: ergo evidens est, hanc esse veram. Resp. Aliqui negant, ant. & dicunt, non esse evidens, quod aliqua religio, quoad totum saltem complexum suorum articulorum, sit vera: at hæc responsio mihi semper vilis est esse difficilis, nec satis congruere cum conceptu, quem habemus de suavi providentia DEI. vide n. 220. & 257. unde neg. mi. non enim est evidens, esse falsum philosophismum, seu, ut alii vocant, Theismum, vel Deismum, qui est illa secta, quæ tantum credit DEUM unum, & alia, quæ lumen naturale purum dictat credenda: nihil autem credit supernaturale. De hac secta non est evidens, sed tantum evidenter credibile, quod sit falsa: & certe saltem naturaliter evidens esse non potest, debere credi aliquid supernaturale; quia cognitio evidens supernaturalium superat vires naturales.

484. Instabis. Evidens est, debere credi aliquid supernaturale: ergo philosophismus est evidenter falsus; quia illa religio est evidenter falsa, quæ negat aliquid evidenter ve-

rum,

ram. Resp. dist. ant. evidens est, debere credi aliquid supernaturale, obligatione orta ex conscientia recta. neg. ant. ex conscientia, vel recta, vel erronea. conc. ant. & neg. conf. Rem explico in exemplo. Mala est argumentatio: *Evidens est, debere aliquando aliquem mentiri pro salute proximi servanda: ergo evidens est, religionem Catholicam esse falsam, quæ docet, nunquam licere mentiri*; licet enim antecedens negari non possit; cum facile possit contingere, ut debeat mentiri rusticus, si ex conscientia erronea judicet, se ad id obligatum pro salute proximi; at quia hæc obligatio tantum oritur per accidens, ex conscientia erronea, tamen verum est, quod simpliciter nunquam aliquis obligetur ad mentiendum, scilicet per se, & ex conscientia recta: sicque veritas Catholica manet intacta: imò Catholica fides, quæ docet, per se simpliciter nunquam licitum esse mentiri, docet simul, per accidens in casu conscientie erroneæ debere aliquando aliquem mentiri: quia tamen huic obligationi causam dat error, hinc obligatur aliquis ad aliquid materialiter malum.

485. Jam à pari dico, etiam malam esse argumentationem in objectione adductam; nam philosophismus quidem docet, quod simpliciter, & per se, nihil sit credendum supernaturale, aut supra captum: at non docet, quod nemo unquam in ullis circumstantiis, etiam per accidens concurrentibus, debeat credere, aut saltem conari ad credendum aliquid, quod est supernaturale, vel supra captum rationis: imò potest omitti, quod juxta doctrinam philosophismi debeat credi, vel poni conatus ad credendum, aliquid supernaturale, in iis circumstantiis, in quibus id apparet evidenter credibile, & credendum. At quia non est evidens, an illæ circumstantiæ tendant ad verum, vel falsum: & an illa obligatio sit ex conscientia recta, vel sit tantum ex conscientia erronea (cui scilicet obligationi causam dederit error) etiam non est evidens, an illa fides adhibeatur falso, an vero; unde, sicut juxta doctrinam Catholicam simpliciter rectè agunt, qui nunquam mentiuntur, quando non habent unquam illam conscientiam erroneam, ita juxta philosophismum simpliciter rectè credunt, qui nunquam aliquid supernaturale credunt, quando nunquam ipsis aliquid tale apparet evidenter credibile.

486. Ex quibus ad minimum sequitur, evidens non esse, quod ii, qui nihil unquam audiverunt de motivis credibilitatis nostræ religionis, & conformiter puro philosophismo vivunt (quales nullos dari non est evidens) non habeant veram religionem: est tamen evidenter credibile, quod eam non habeant; quia religio nostra tot signis maximis insignis, debet evidenter præferri alteri, quæ his omnibus est destituta, & probabilius nullibi datur.

Replicabis. Non potest dari obligatio ex conscientia erronea ad aliquid supernatura-

le; cum hoc necessario sit verum. Resp. neg. ill. Etsi aliquid sit verum, si tamen non sit revelatum, non datur obligatio ad id credendum, nisi ex conscientia erronea. Resp. 2. & melius, iterum nego illatum. Licet ex conscientia erronea non possit dari obligatio ad credendum aliquid reverè supernaturale, posset tamen dari obligatio ad conatum credendi aliquid apparenter supernaturale, quod reverè non esset tale: & hæc sola obligatio videtur debere juxta doctrinam philosophismi admitti, in casu conscientie juxta ipsum erronea. Sic posset etiam rusticus, in religione Catholica educatus, si audisset v. g. à suo paroco, Spiritum S. assumpsisse naturam columbæ, sicut Verbum assumpsit naturam humanam, ex conscientia erronea obligari, ad conatum credendi eam S. Spiritus incarnationem, licet actum fidei reverè elicere non posset. At juxta philosophismum nunquam datur ex conscientia recta obligatio ad conatum credendi aliquid supernaturale.

ARTICULUS IV.

Quale Judicium Credibilitatis actum fidei præcedere debeat.

487. Communissimè Theologi ante omnem actum fidei requirunt præcedens aliquod dictamen intellectus, seu, ut vocant, judicium credibilitatis, quo homo, hic & nunc, agnoscat, se posse, & sæpe etiam, se debere credere ob testimonium DEI; quo supposito voluntas progrediatur ad elicendam piam affectionem, qua sibi imperet actum fidei. An verò hoc judicium debeat esse formale, seu actus verè compositivus, & affirmativus, vel negativus: an verò sufficiat judicium tantum virtuale, seu æquivalenter tale, sive apprehensio simplex, non qualiscunque, sed iudiciaria, & quidem talis, quæ de se fundare possit judicium moraliter certum, de credibilitate religionis, si voluntas tale judicium velit imperare, non ita auctores conveniunt.

488. Equidem hæc controversia generalior est, & instituitur etiam de aliis actibus voluntatis, supponentibus prævium actum intellectus, voluntatem illustrantis: & auctores, qui ad alios actus voluntatis requirunt judicium formale, idem etiam requirunt ad piam affectionem: qui verò id necessarium negant ad alios actus voluntatis, etiam negant, necessarium esse ad piam affectionem. Suarez in 1. 2. tract. 2. de voluntario, & involuntario disp. 6. sec. 5. n. 4. ait, excepto Scoto, reliquos Theologos (quibus ipse assentitur) requirere formale judicium, idemque etiam requirere S. Thomam 1. 2. q. 10. art. 3. in corp. ubi reverè Angelicus actum illum nominat judicium rationis, & semper utitur verbo *judicare*.

At verò Rasklerus in norma recti disp. 2. q. 4. art. 1. n. 66. citat præter Scotum etiam